

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 433

**Gospodarka regionalna
w teorii i praktyce**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2016

Redakcja wydawnicza: Agnieszka Flasińska
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Hanna Jurek
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronach internetowych
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2016

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-588-9

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	7
Beata Bal-Domańska: Ocena zrównoważonego rozwoju Polski w układzie powiatów w ujęciu <i>przyczyna – stan – reakcja</i> . Przypadek <i>bezrobocie – ubóstwo – aktywność gospodarcza</i> / The evaluation of sustainable development in the system of counties in Poland from the <i>pressure – state – response perspective</i> . Example of <i>unemployment – poverty – economic activity</i>	9
Tomasz Bartłomowicz: Wielowymiarowa analiza porównawcza sytuacji społeczno-gospodarczej miast regionu dolnośląskiego / Multidimensional comparative analysis of the socio-economic situation of Lower Silesia region cities.....	19
Patrycja Beba, Ewa Kiryluk-Dryjska: Identyfikacja barier rozwoju wsi i rolnictwa w Polsce na przykładzie regionu północno-zachodniego / Identification of rural development obstacles in Poland on the example of north-western region.....	29
Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: System opodatkowania nieruchomości w Polsce na tle wybranych krajów / System of real estate taxation in Poland compared to chosen states	40
Maciej Filus: Szacowanie wielkości rynku jubilerskiego w Polsce / Assessment of Polish jewelry market size	53
Patrycja Gaździcka: Ocena innowacyjności polskiej gospodarki na tle pozostałych krajów Unii Europejskiej / Evaluation of innovation in the Polish economy as compared to other European Union countries	63
Dariusz Głuszczyk: Problem pomiaru działalności innowacyjnej przedsiębiorstw na poziomie regionów / The problem of measuring innovation activities in enterprises at the level of regions.....	73
Jakub Hadyński: Konkurencyjność regionów transgranicznych w Unii Europejskiej / The competitiveness of trans-border regions in the European Union	82
Katarzyna Iwińska: Dekompozycja strumieni emigracyjnych w regionach Polski w latach 2002 i 2011 / Decomposition of emigration streams in Polish regions in the years 2002 and 2011.....	91
Ewa Kiryluk-Dryjska, Patrycja Beba: Zastosowanie metod ilościowych do regionalnej alokacji środków strukturalnych Wspólnej Polityki Rolnej w Polsce / Application of quantitative methods to regional allocation of CAP structural funds in Poland.....	102

Maria Kola-Bezka: Perspektywy rozwoju rynku projektów hybrydowych w województwie kujawsko-pomorskim / Prospects of development of hybrid projects market in the Kujawsko-Pomorskie Voivodeship.....	110
Barbara Kryk: Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego jako przykład uwzględniania nowego paradygmatu terytorialnej polityki rozwoju / Regional Development Strategy of the West Pomeranian Voivodeship as an example of taking into account a new paradigm of territorial development policy.....	119
Florian Kuźnik: Regionalna polityka miejska w polityce spójności i programach operacyjnych na lata 2014–2020 / Regional urban policy in the cohesion policy and 2014–2020 operational programmes	129
Małgorzata Markowska: Regiony polskie w klasyfikacji pod względem poziomu inteligentnego rozwoju i wrażliwości na kryzys ekonomiczny / Polish regions classified in terms of smart growth level and sensitivity to economic crisis	138
Klaudia Plac: Regionalne różnicowania w zakresie wsparcia zielonej ekonomii z funduszy europejskich w latach 2007–2013 / Regional differences in supporting the green economy by the EU funds in the years 2007–2013	154
Jan Polski: Policentryczność rozwoju regionów na przykładzie województwa lubelskiego / The polycentricity development of regions on the example of Lublin Voivodeship.....	163
Beata Skubiak, Katarzyna Jurewicz: Praktyczne aspekty wdrażania innowacji społecznych. Rekomendacje dla decydentów / Practical aspects of implementing social innovation. Recommendations for decision makers .	172
Aldona Standar: Ocena poziomu pozyskanych środków PROW 2007–2013 na przedsięwzięcia środowiskowe w aspekcie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Przykład gmin województwa wielkopolskiego / Evaluation of the level of RDP 2007–2013 funds on environmental projects in the aspect of sustainable development of rural areas. An example of Wielkopolska communes.....	180
Marek Szajt: Efektywność innowacyjna systemu <i>triple-helix</i> w Unii Europejskiej / The effectiveness of an innovative triple-helix system in the European Union	190
Marcelina Zapotoczna: Ceny mieszkań i zmiany demograficzne – czy istnieje związek? Doświadczenia polskiego rynku nieruchomości mieszkaniowych na przykładzie miast wojewódzkich / Apartment prices and demographic changes – is there a connection? Experience of the Polish residential real estate market on the example of voivodeships capital cities	199
Marta Zarówna: Polaryzacja polskich obszarów metropolitalnych / Polarization of Polish metropolitan areas.....	211

Wstęp

Przekazujemy Państwu publikację poświęconą tematyce gospodarki regionalnej i problemów związanych z jej rozwojem. Zbiór zawartych w niej artykułów koncentruje się na różnych problemach, które omawiane są w perspektywie międzynarodowej i krajowej, ze szczególnym uwzględnieniem regionów, województw, powiatów oraz obszarów transgranicznych.

Najwięcej uwagi poświęcono Unii Europejskiej w różnych wymiarach jej funkcjonowania, w tym ocenie innowacyjności (M. Szajt), (P. Gaździcka), konkurencyjności regionów transgranicznych (J. Hadyński), a przede wszystkim finansowaniu różnych zadań ze środków budżetu Unii Europejskiej w odniesieniu do polityki spójności i programów operacyjnych: w kontekście polityki miejskiej (F. Kuźnik), alokacji środków strukturalnych Wspólnej Polityki Rolnej (E. Kiryluk-Dryjska, P. Beba), wsparcia zielonej ekonomii z funduszy europejskich (K. Plac) oraz pozyskanych środków PROW na przedsięwzięcia środowiskowe (A. Standar).

Problemy związane ze sferą finansów w skali kraju były kontynuowane w pracach poświęconych rynkowi nieruchomości (M. Zapotoczna, J. Cymerman) oraz problemowi szacowania rynku jubilerskiego. Tematyka innowacji natomiast pogłębiona została w: układach regionalnych Polski z punktu widzenia wdrażania innowacji społecznych (B. Skubiak), działalności innowacyjnej przedsiębiorstw (D. Głuszczyk), a także w ocenie pozycji konkurencyjnej regionów Polski, ze względu na poziom inteligentnego rozwoju (M. Markowska).

W pracach pojawiły się tak aktualne wątki dla współczesnej gospodarki kraju, jak: pomiar i ocena zrównoważonego rozwoju (B. Bal-Domańska), tematyka miast, w tym pomiar i ocena ich sytuacji społeczno-gospodarczej (T. Bartłomowicz), a także procesów rozwojowych (M. Zarówna) oraz barier rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa (E. Kiryluk-Dryjska, P. Beba). Gospodarka regionalna była również analizowana w kontekście dekompozycji strumieni emigracyjnych (K. Iwińska).

Wśród rozważanych tematów nie zabrakło problemów związanych z zarządzaniem strategicznym w gospodarce regionalnej w kontekście zastosowania nowego paradygmatu polityki rozwoju omówionego na przykładzie strategii województwa zachodniopomorskiego (B. Kryk) oraz zagadnień rynku projektów hybrydowych i powiązanego partnerstwa publiczno-prywatnego w województwie kujawsko-pomorskim (M. Kola-Bezka).

Przekazujemy niniejszą publikację w Państwa ręce w przekonaniu, że stanie się ona źródłem inspiracji i będzie pomocna w rozwiązywaniu problemów w pracach badawczych i w przedsięwzięciach praktycznych, realizowanych przez odbiorców zainteresowanych tematyką gospodarki regionalnej, a wśród nich pracowników nauki, struktur samorządowych i ministerstw. Publikację polecamy również studentom kierunków ekonomia oraz gospodarka przestrzenna.

Małgorzata Markowska, Beata Bal-Domańska, Dariusz Głuszczyk

Klaudia Plac

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
e-mail: klaudiaplac@gmail.com

REGIONALNE ZRÓŻNICOWANIA W ZAKRESIE WSPARCIA ZIELONEJ EKONOMII Z FUNDUSZY EUROPEJSKICH W LATACH 2007–2013

REGIONAL DIFFERENCES IN SUPPORTING THE GREEN ECONOMY BY THE EU FUNDS IN THE YEARS 2007–2013

DOI: 10.15611/pn.2016.433.15

Streszczenie: W artykule podjęto problematykę zróżnicowania wsparcia zielonej ekonomii z funduszy europejskich w okresie programowania na lata 2007–2013 w przekroju regionów Polski. Głównym jego celem jest diagnoza i wskazanie różnic w zakresie wsparcia zielonej ekonomii w przekroju województw, a także rozpoznanie skali wsparcia zielonej gospodarki w ujęciu przestrzennym (województwa) oraz sektorowym (m.in. odnawialne źródła energii, ekologiczne materiały budowlane i efektywne energetycznie budownictwo, ekologiczny transport, zarządzanie wodą i odpadami oraz zarządzanie przestrzenią). Przeprowadzone analizy potwierdziły istnienie zarówno przestrzennej, jak i sektorowej dywersyfikacji kierunków wsparcia na rzecz zielonej gospodarki w skali Polski, w tym pozwoliły wskazać na istnienie specjalizacji branżowych w niektórych regionach, a także wyróżnić województwa o dominującej lub mało istotnej pozycji w zakresie branż zielonej ekonomii.

Słowa kluczowe: zielona gospodarka, zróżnicowania regionalne, fundusze europejskie.

Summary: The paper discusses the diversity of support granted to the green economy from European funds in the programming period 2007–2013 across Polish regions. Its main aim is to diagnose and identify the differences in supporting the green economy within the regional division, as well as recognition of the scale of green economy's support in spatial terms (regions) and sectoral terms (renewable sources of energy, eco-friendly building materials and energy-efficient construction, ecologic transport, water and waste management, and space management). The conducted analyzes confirmed the existence of both spatial and sectoral diversification of support granted to the green economy in Poland's conditions. This made it possible to point at the existence of green economy specialization in certain regions, as well as highlight the regions with dominant or weak position in the surveyed green economy sectors.

Keywords: green economy, regional differentiation, European funds.

1. Wstęp

Artykuł podejmuje tematykę wsparcia zielonej gospodarki z funduszy europejskich na lata 2007–2013 w przekroju branż i województw, będącą etapem częściowym badań prowadzonych na potrzeby rozprawy doktorskiej. Zakres analiz obejmował wybrane priorytety odnoszące się do zagadnień związanych z rozwojem zielonej gospodarki zawarte w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko na lata 2007–2013 (POIS) oraz w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka na lata 2007–2013 (POIG). Dobór tych programów wynikał z ich merytorycznej zgodności z badanym zagadnieniem, a także z potrzeby zapewnienia porównywalności uzyskiwanych wyników w skali regionów (programy ogólnokrajowe).

Problematyka artykułu została podzielona na dwie części, część teoretyczną oraz empiryczną, w której opisane zostały wyniki badania koncentracji nakładów na zieloną ekonomię w przekroju jej sektorów oraz regionów Polski.

2. Koncepcja zielonej ekonomii – wprowadzenie do badań

Koncepcja zielonej ekonomii, będąca nową odsłoną podejścia zrównoważonego rozwoju, stanowi odejście od klasycznego paradygmatu gospodarki wykorzystującej zasoby środowiska naturalnego na rzecz zaspokojenia potrzeb ludności. Odnosi się ona do rozwoju gospodarki, postrzeganej jako element ekosystemu, w kierunku jej dostosowania do specyfiki środowiska [Cato 2009; Domański 2002; Brand 2012].

Do intensywnego rozwoju zielonej ekonomii w ostatnich latach (zwłaszcza po Konferencji Narodów Zjednoczonych na rzecz Zrównoważonego Rozwoju RIO 20+) przyczyniły się wielowymiarowe kryzysy pierwszej dekady XXI w., które unaczyniły zawodność gospodarki rynkowej. Jej wprowadzanie wyraża potrzebę skuteczniejszego rozwiązywania problemów gospodarczych i środowiskowych, w tym realizacji paradygmatów: ekonomizacji środowiska przyrodniczego w kontekście jego ochrony i wykorzystania gospodarczego oraz ekologicznego paradygmatu w ekonomii (ekologizacja ekonomii i aktywności gospodarczej) [Ryszawska 2013].

W sensie badawczym interesujący jest wpływ zielonej gospodarki na rozwój sektorów i regionów. W ujęciu sektorowym dotyczy ona najczęściej branż związanych z: odnawialnymi źródłami energii, ekologicznymi materiałami budowlanymi i efektywnym energetycznie budownictwem, ekologicznym transportem, zarządzaniem wodą i odpadami, zarządzaniem przestrzenią [Ayres, van der Lugt 2010]. Podstawę zielonej gospodarki stanowi włączenie aspektów środowiskowych i społecznych do wszystkich jej sektorów [Ryszawska 2013]. W ujęciu przestrzennym oznacza dążenie do zmniejszenia obciążenia środowiskowego obszarów zurbanizowanych, tworzenia atrakcyjnych warunków zamieszkania, co w konsekwencji prowadzi do poprawy regionalnej i lokalnej konkurencyjności [Hahnel 2010]. Implementacja koncepcji zielonej ekonomii w przypadku regionów i miast oznacza m.in.: obniżenie emisji CO₂ w przedsiębiorstwach, gospodarstwach domowych oraz instytucjach,

dbałość o efektywność energetyczną oraz oszczędność w wykorzystaniu zasobów, zwiększenie udziału transportu zbiorowego oraz aktywnej mobilności.

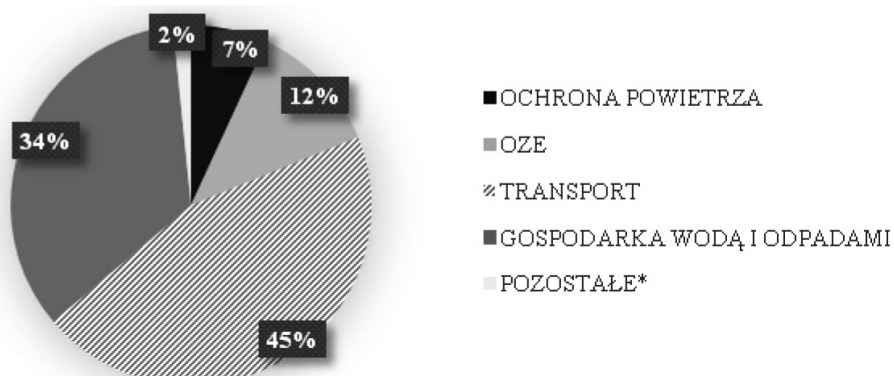
3. Działania na rzecz zielonej ekonomii współfinansowane ze środków POIŚ 2007–2013 oraz POIG 2007–2013

W skali Polski wartość środków przeznaczonych na realizację działań na rzecz zielonej ekonomii w ramach programów POIŚ (2013) oraz POIG (2013) w latach 2007–2013 szacować należy na ok. 83 mld zł. W ramach POIŚ ponad połowa wartości projektów (57% ogółu projektów o wartości: 76,6 mld zł) przeznaczana była na działania wpisujące się w zakres zielonej gospodarki. W przypadku POIG, służącego dofinansowywaniu przedsięwzięć o innowacyjnym charakterze, szacunkowy udział tych wydatków wyniósł 7,8%, tj. 6,46 mld zł. W ramach POIŚ nakłady na zieloną ekonomię kumulowały się zwłaszcza w osiach priorytetowych: I – Gospodarka wodno-ściekowa oraz VII – Transport przyjazny środowisku; natomiast w ramach POIG dotyczyły one głównie działań kwalifikujących się do wsparcia w zakresie osi priorytetowej IV – Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia. Ocena zakwalifikowania dotowanych projektów do dziedziny zielonej ekonomii przeprowadzona została w oparciu o analizę ich przynależności do wskazanych sektorów zielonej gospodarki oraz wypełniała kryterium uwzględniania interesu społecznego lub środowiskowego. Główne osie priorytetowe oraz sumaryczną wartość działań na rzecz zielonej ekonomii finansowanych ze środków programów POIŚ i POIG zaprezentowano w tab. 1.

Tabela 1. Główne osie priorytetowe oraz sumaryczna wartość działań na rzecz zielonej ekonomii ze środków POIŚ oraz POIG na lata 2007–2013

Programy	Program ogółem	Projekty na rzecz zielonej ekonomii
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko		
Wartość projektów (w mln zł)	134 459,5	76619,0
Dofinansowanie (w %), w tym:	55,4	48,3
I. Gospodarka wodno-ściekowa (wartość w mln zł)	20 591,2	20591,2
VII. Transport przyjazny środowisku (wartość w mln zł)	34 990,5	34990,5
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka		
Wartość projektów (w mln zł)	82 338,8	6463,2
Dofinansowanie (w %), w tym:	55,5	47,7
IV. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia (wartość w mln zł)	39 367,2	4501,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie list beneficjentów: POIŚ i POIG na lata 2007–2013.

* W tym: budownictwo pasywne, zarządzanie przestrzenią i zarządzanie środowiskowe.

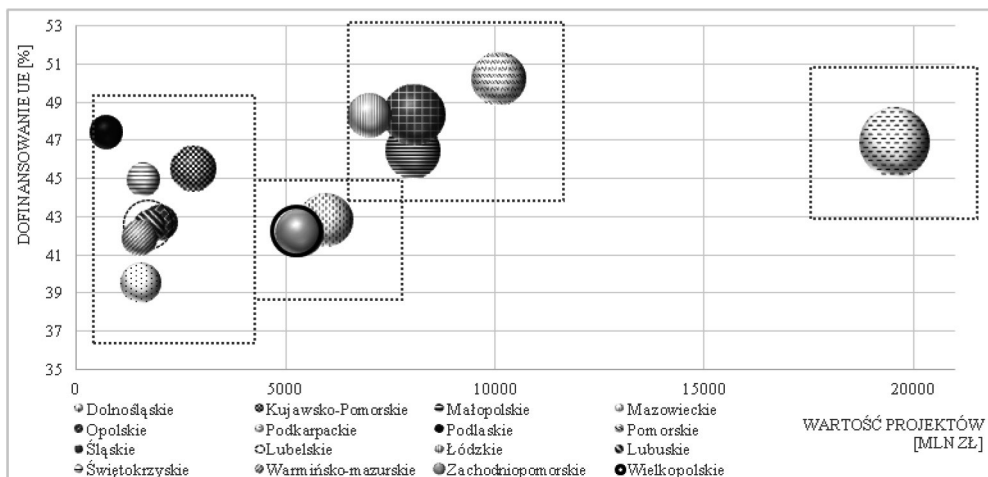
Rys. 1. Struktura wydatków na projekty służące rozwojowi zielonej ekonomii w Polsce wg sektorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie list beneficjentów: POIŚ i POIG na lata 2007–2013.

Analiza struktury branżowej projektów realizowanych na rzecz zielonej gospodarki finansowanych z opisywanych źródeł pokazuje znaczne zróżnicowanie dziedzin wsparcia (rys. 1). Spośród wydatków na projekty w zakresie zielonej gospodarki największe kwoty przeznaczono na działania związane z ekologicznym transportem (35,6 mld zł, tj. 45% ogólnej wielkości środków), racjonalizacją gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami (27,4 mld zł, tj. 34%), co odpowiadało głównym osiom priorytetowym POIŚ. Około 12% środków wsparło działania związane z rozwojem odnawialnych źródeł energii, a 7% działania na rzecz ochrony powietrza. Na budownictwo energooszczędne, zarządzanie przestrzenią oraz zarządzanie środowiskowe przeznaczonych zostało jedynie 2% nakładów na działania kwalifikujące się do zakresu zielonej ekonomii.

4. Regionalne zróżnicowanie wydatków na zieloną ekonomię

Największą wartość projektów POIŚ oraz POIG 2007–2013 w obszarze zielonej ekonomii realizowano w województwie mazowieckim – ok. 20 mld zł, tj. prawie 1/4 wszystkich środków na rzecz zielonej ekonomii. Wartość ta była dwukrotnie większa niż w województwie pomorskim (10,1 mld zł), a także ponad dwukrotnie większa niż w regionach: śląskim (8,1 mld zł), małopolskim (8,1 mld zł) oraz łódzkim (7 mld zł). Regiony te charakteryzował ponadto znaczny odsetek dofinansowania ze środków UE (w granicach 46–51%). Również największą liczbę projektów w obszarze zielonej gospodarki zrealizowano w województwie mazowieckim (314), następnie śląskim (244), małopolskim (195), dolnośląskim (186) oraz pomorskim (184) – por. rys. 2. Największe wartości środków w przeliczeniu na km² powierzchni zurbanizowanej cechowały województwa: pomorskie (ok. 11 mln zł), mazowieckie

Wielkość wykresu obrazuje liczbę projektów/beneficjentów w dziedzinie zielonej ekonomii.

Rys. 2. POIS, POIG 2007–2013 – liczba, wartość oraz wielkość dofinansowania projektów na rzecz zielonej ekonomii w województwach Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie list beneficjentów: POIS i POIG na lata 2007–2013.

(10,8 mln zł), małopolskie (9,6 mln zł) oraz łódzkie (7,5 mln zł), natomiast wysokie nasycenie na km² powierzchni wystąpiło w regionach: śląskim (655,8 tys. zł), pomorskim (551,7 tys. zł), mazowieckim (550,6 tys. zł) oraz małopolskim (530,3 tys. zł) (tab. 2).

W ramach POIG znaczną wartość środków przeznaczonych na realizowanie innowacyjnych projektów mieszczących się w zakresie zielonej ekonomii uzyskano w województwie śląskim (1,3 mld zł, tj. ok. 1/5 ogółu środków wydatkowanych w kraju), następnie w województwie zachodniopomorskim (1,1 mld zł, przy dofinansowaniu 22%).

Najmniejsze łączne wartości zrealizowanych projektów na rzecz zielonej gospodarki w ramach programów POIS oraz POIG (poniżej 1,8 mld zł), świadczące o niższym poziomie rozwoju takich dziedzin, charakteryzowały województwa Polski Wschodniej, w tym zwłaszcza województwo podlaskie (zaledwie 0,73 mld zł). Ponadto do regionów o stosunkowo niskich wartościach działań w dziedzinie zielonej ekonomii (poniżej 3 mld zł) zaliczały się również województwa: kujawsko-pomorskie (2,8 mld zł), opolskie (2 mld zł) oraz lubuskie (1,7 mld zł).

Wzmoczona aktywność w dziedzinie ekologicznego transportu dotyczyła zwłaszcza województwa mazowieckiego (35% łącznej wartości projektów w tej kategorii), a także w województw: pomorskiego (17%), łódzkiego (12%) oraz małopolskiego (11%). W przeliczeniu na mieszkańca najwyższe wydatkowane kwoty uzyskano w województwie pomorskim, mazowieckim (przeciętnie ok. 2,5 tys. zł) oraz łódzkim (ok. 1,6 tys. zł). Województwo mazowieckie charakteryzował również największy odsetek nakładów na ochronę powietrza (26%). Istotny udział kwot na ten typ

Tabela 2. Realizacja działań służących zielonej ekonomii w regionach – wartość i liczba projektów w ramach programów POiŚ i POIG na lata 2007–2013

Lp.	Nazwa województwa	Projekty na rzecz zielonej ekonomii				
		wartość (mln zł)	liczba	udział w skali kraju (w %)	średnia wartość (w mln zł)	wartość na 1 mieszkańca* (w zł)
1	Dolnośląskie	5 973,6	186	7,2	32,1	2062,6
2	Kujawsko-pomorskie	2 801,0	134	3,4	20,9	1347,0
3	Lubelskie	1 712,1	153	2,1	11,2	791,0
4	Lubuskie	1 748,5	63	2,1	27,8	1722,7
5	Łódzkie	7 014,8	126	8,4	55,7	2762,1
6	Małopolskie	8 051,3	195	9,7	41,3	2428,1
7	Mazowieckie	19 577,9	314	23,6	62,4	3733,2
8	Opolskie	2 020,6	78	2,4	25,9	1974,9
9	Podkarpackie	1 549,8	104	1,9	14,9	733,3
10	Podlaskie	725,5	70	0,9	10,4	606,8
11	Pomorskie	10 103,1	184	12,2	54,9	4490,8
12	Śląskie	8 087,8	244	9,7	33,1	1745,2
13	Świętokrzyskie	1 608,7	70	1,9	23,0	1262,7
14	Warmińsko-mazurskie	1 511,8	78	1,8	19,4	1052,1
15	Wielkopolskie	5 248,6	156	6,3	33,6	1533,4
16	Zachodniopomorskie	5 347,0	151	6,4	35,4	3134,5
	Polska	83 082,2	2306	100,0	36,0	2168,6

* Wartości wyliczono względem uśrednionej liczby mieszkańców z lat 2007–2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie list beneficjentów: POiŚ i POIG na lata 2007–2013 oraz Banku Danych Lokalnych BDL GUS.

Wartości na rys. 3a wyliczono względem uśrednionej liczby mieszkańców z lat 2007–2013.

Rys. 3. POiŚ, POIG 2007–2013 na rzecz zielonej ekonomii – wartość projektów na 1 mieszkańca (rys. 3a) oraz wartość na 1 km kw. powierzchni zurbanizowanej (rys. 3b) w województwach Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie list beneficjentów: POiŚ i POIG na lata 2007–2013.

projektów odnotowano również w województwie łódzkim (12%) oraz opolskim (10%) – por. tab. 3.

Tabela 3. Udział wartości projektów w regionach – ujęcie sektorowe

Lp.	Nazwa województwa	Udział w skali kraju (w %)					
		BP	OP	OZE	P	T	WO
1	Dolnośląskie	13,3	8,5	10,8	0,0	7,6	5,7
2	Kujawsko-pomorskie	7,1	3,9	5,2	1,9	3,8	1,7
3	Lubelskie	4,7	5,8	2,4	0,0	0,6	3,1
4	Lubuskie	0,1	0,1	5,2	0,0	0,1	4,2
5	Łódzkie	16,0	11,9	9,7	0,0	11,7	3,5
6	Małopolskie	13,2	3,8	2,7	0,0	10,5	13,1
7	Mazowieckie	5,6	26,2	3,2	23,5	35,8	17,0
8	Opolskie	5,0	10,3	1,5	0,0	1,3	2,7
9	Podkarpackie	0,7	0,3	7,7	0,0	0,1	2,1
10	Podlaskie	2,2	1,1	1,8	0,0	0,0	1,7
11	Pomorskie	4,9	5,3	14,5	25,0	16,7	7,1
12	Śląskie	11,3	9,3	11,3	7,9	1,9	18,8
13	Świętokrzyskie	1,5	2,3	2,5	0,0	0,0	3,9
14	Warmińsko-mazurskie	3,4	0,0	5,2	0,0	0,1	3,3
15	Wielkopolskie	2,7	3,1	4,7	0,5	4,9	9,6
16	Zachodniopomorskie	8,2	8,1	11,6	41,1	4,9	3,1
	Polska – wartość w mln zł	721,27	5454,36	9489,37	550,82	35 662,35	27 357,7

BP – budownictwo pasywne i energooszczędne materiały budowlane, OP – ochrona powietrza, OZE – odnawialne źródła energii, P – zarządzanie przestrzenią, T – ekologiczny transport, WO – gospodarowanie wodą i odpadami.

Źródło: opracowanie własne na podstawie list beneficjentów: POiŚ i POIG na lata 2007–2013 oraz Banku Danych Lokalnych BDL GUS.

W zakresie odnawialnych źródeł energii wyróżniają się zwłaszcza województwa: pomorskie (14,5% ogółu środków na ten cel), śląskie, zachodniopomorskie oraz dolnośląskie (ok. 11%), łódzkie (ok. 10%) oraz podkarpackie (8%).

Największe kwoty na projekty związane z zarządzaniem wodą i odpadami przeznaczono w województwach śląskim (19% ogółu środków na ten cel) oraz mazowieckim (17%), natomiast w przeliczeniu na mieszkańca w województwach: lubuskim, śląskim i małopolskim (powyżej 1 tys. zł).

Projekty mieszczące się w zakresie sektora zarządzania przestrzenią realizowano zaledwie w 6 województwach kraju, przy czym ponad 41% środków w tej dziedzinie wydawkowano w województwie zachodniopomorskim, natomiast odpo-

wiednio 25% i 24% w województwach pomorskim oraz mazowieckim. Największe kwoty na rzecz budownictwa pasywnego i ekologicznych materiałów budowlanych przeznaczono w latach 2007–2013 w województwie łódzkim (16% ogółu środków w tym obszarze), następnie małopolskim i dolnośląskim (13%) oraz śląskim (11%).

5. Zakończenie

Do badania zakwalifikowanych zostało 2,3 tys. projektów w obszarach przynależnych do zielonej gospodarki realizowanych w ramach programów operacyjnych Infrastruktura i Środowisko oraz Innowacyjna Gospodarka na lata 2007–2013. Szczegółowa analiza projektów dowodzi znacznego ich zróżnicowania w skali zarówno sektorów, jak i regionów Polski.

Okolo 1/4 środków na działania w zakresie zielonej gospodarki (ok. 20 mld zł) wydatkowana została w województwie mazowieckim. Ponadto do regionów o znacznych łącznych wartościach nakładów na tego typu działania należały województwa: pomorskie, śląskie, małopolskie, łódzkie. Regiony te dominowały zwłaszcza w dziedzinach: gospodarki wodą i odpadami oraz ekologicznego transportu (tu z wyłączeniem województwa śląskiego, w którym nakłady tego rodzaju należały do najniższych). Ponadto wyłonione projekty współfinansowane ze środków PO Innowacyjna Gospodarka (dofinansowanie przedsięwzięć innowacyjnych) wskazują, że województwa śląskie oraz zachodniopomorskie cechuje bardzo wysoka zdolność do kreowania innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie zielonej gospodarki.

Ewidentne różnice zaobserwowano w zaangażowaniu regionów Wschodniej i Zachodniej Polski. W województwach Polski Wschodniej odnotowano niższe wartości działań w dziedzinie zielonej gospodarki, co wskazuje na bardziej tradycyjne podejście do kwestii gospodarowania zasobami w tych regionach, lub ich niższą pozycję konkurencyjną w tym zakresie. Zjawisko to może być wynikiem równoczesnej możliwości finansowania tego typu działań z PO Rozwój Polski Wschodniej. W przyszłości sytuacja ta może prowadzić do pogłębiania różnic w rozwoju zielonej gospodarki w poszczególnych regionach kraju. Mała aktywność w tej dziedzinie cechowała także województwa: opolskie, kujawsko-pomorskie oraz lubuskie.

Badanie dowodzi ponadto, że w części województw, pomimo ich przeciętnej pozycji w ogólnym rachunku, możemy mówić o pewnego rodzaju „zielonej” specjalizacji. Przykładowo województwa podkarpackie i zachodniopomorskie w zakresie odnawialnych źródeł energii czy województwo wielkopolskie w ramach gospodarowania wodą i odpadami. Specjalizacje te często są wynikiem specyficznych warunków geograficznych (energetyka wiatrowa w pasie pobraża oraz na Podkarpaciu) lub społeczno-gospodarczych – racjonalizacja gospodarki wodą i odpadami w regionach o znacznym stopniu urbanizacji.

Literatura

- Ayres, R., van der Lugt, C., 2011, *Manufacturing. Investing in energy and resource efficiency*, [w:] *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*, UNEP, s. 241–286.
- Bank Danych Lokalnych BDL GUS, <http://www.stat.gov.pl> (12.09.2015).
- Brand U., 2012, *Green Economy - the Next Oxymoron? No Lessons Learned from Failures of Implementing Sustainable Development*, GAIA, vol. 21, no. 1, s. 28–35.
- Cato M.S., 2009, *Green Economics: An Introduction to Theory, Policy and Practice*, Earthscan, London.
- Domański R., 2002, *Gospodarka przestrzenna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Hahnel R., 2010, *Green Economics: Confronting the Ecological Crisis*, M.E. Sharpe, New York.
- POIŚ, 2013, Program Operacyjny INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013, Wersja 4.0 <https://pois.nfosigw.gov.pl/dokumenty-i-wytyczne/dokumenty-programowe/> (6.09.2015).
- POIŚ, 2015, Program Operacyjny INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013, Szczegółowy Opis Priorytetów, Wersja 4.4, Warszawa, 21 kwietnia, <https://pois.nfosigw.gov.pl/dokumenty-i-wytyczne/dokumenty-programowe/> (6.09.2015).
- POIG, 2013, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – wersja ujednolicona, zatwierdzona przez Komisję Europejską w dniu 9 grudnia, <https://www.poig.2007-2013.gov.pl/Dokumenty/Strony/Dokumenty.aspx> (6.09.2015).
- Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007–2013, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013*, Wersja 16, Warszawa, 18 października 2012 r., <https://www.poig.2007-2013.gov.pl/Dokumenty/Strony/Dokumenty.aspx> (6.09.2015).
- Ryszawska B., 2013, *Zielona gospodarka – teoretyczne podstawy koncepcji i pomiar jej wdrażania w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.

Dane statystyczne:

Beneficjenci wsparcia POIŚ (30.06.2015).

Beneficjenci wsparcia POIG (30.06.2015).